

ごようろん Úvod do pragmatiky (語用論)

I. Co je pragmatika?

- "meaning in use" "meaning in context" ---- "speaker meaning" "utterance interpretation" ???
- Disciplína, která se zajímá:

o vztah mezi abstraktním významem a významem v kontextu (kočka)

o připisování významu v context (problém homonym, synonym, deik. výrazů, strukt. ambiguitu...)

Correction: The 'old pouffe' which started the fire at &, Dougleass Cottages, as reported last week, referred to an item of furniture and not to the owner, Mr. Donnie McArthur.

"Viděl jsem prezidenta, má nového psa. Doma bych ho teda mít nechtěl."

"Viděl jsem prezidenta a jeho psa. Žvýkal obrovskou kost."

o připisování intence (síly) výpovědi:

„Jade!!!! Slayed my fucking life” “Girl with the solo.....GODAMN SHE CRUSHED IT!!”

「どうだった？」 「とても面白かったです。」

⇒ **význam v interakci**

II. Historický exkurz

- pozadí vzniku (strukturalismus - zajímal se v zásadě pouze o jazykový systém, minimální vazba na mimojazykovou realitu, jazyková víceznačnost př. "Máš zelenou?")

I.1 John Austin (1911 – 1960) "How to do things with words"

- jazyk neslouží jen k zprostředkování významu, lze jím realitu i ovlivňovat
- performativní slovesa: *prohlašuji, slibuji, jmenuji, sázím se ...* (felicity conditions)
- mluvní akty: lokuce, ilokuce, perlokuce ("Nemáš oheň?")

I.2 Paul Grice (1913 – 1988)

- snažil se vysvětlit, jak posluchač přijde na to, co mluvčí výpovědí míní (implied meaning) – konvenční a konverzační implikáty, inference

"na holku to není špatný" "Je jí třicet osm, ale je stále atraktivní."

"To si děláš srandu?" „To's mě fakt potěšil."

- princip kooperace:

"Make your contribution such as it is required, at the stage at which it occurs, by the accepted purpose or direction of the talk exchange in which you are engaged."

- princip kooperace má podle Grice platit obecně, mluvčí i posluchač jsou si vědomi jednotlivých maximů a dokud nemají nějaký zásadní důvod pro porušení, drží se jich
- konverzační principy: maxim kvality, kvantity, relevance, způsobu

→ Maxim kvality

- 質の公理 - 信じていないことや根拠のないことを言ってはいけない。
- Neříkej nic o čem si nemyslíš, že je pravda.
- Neříkej nic pro co nemáš adekvátní důkazy.

→ Maxim kvantity

- 量の公理 - 求められているだけの情報を提供しなければいけない。
- Přispěj ke konverzaci jen do té míry, do které se požaduje.
- Neposkytuj více informací než je požadováno.

→ Maxim of Relation Relevance

関連性の公理 - 関係のないことを言ってはいけない。

Buď relevantní, drž se tématu.

→ Maxim způsobu

- 様式の公理 - 不明確な表現や曖昧なことを言ってはいけない。
- Vyhýbej se nejasnosti vyjádření.
- Vyhýbej se víceznačností.
- Buď stručný.
- Buď srozumitelný (strukturuj výpověď logiky).

- když nejsou maximy dodržovány může nastat jedna ze dvou variant:

1) komunikace nebude fungovat

2) pokud je nějaký maxim porušen záměrně - konverzační implikatura
(naznačen význam, který mluvčí nechce říci otevřeně)

př. "Jaká byla přednáška?" "No, v češtině byla."

I.3 John Searle (1932 -)

- ilokuční akty:

representativ: „Prší“.

direktiv: „Zavři dveře“.

komissiv: „Zítřka to udělám.“

expresiv: „Jsem rád, že prší.“

deklarativ: „Odsuzuji vás na týden do vězení“.

- podmínky vzniku (preparátory, sincerity, essential condition)

„Slibuji, že hodinu četby nahradím.“

PC: „já“ musím věřit, že akt A je pro posluchače přínosný

SC: musím to myslet vážně (upřímně)

EC: musím vyprodukovat daný komissiv

- směr odpovídání si: “world to word”, “word – world”

III. Příklady

II.1 「これ、サイズある？」

- v ruce pár bot
- všechny boty mají nějaké číslo – nutná jiná interpretace
- „Máte (na skladě) jiné číslo tohoto typu bot?“
- odpovědi:

「別のサイズはありますが、60センチというサイズはありません。」

「別のサイズは当店には在庫しておりませんが、世界中のどこかには存在しています。」

jsou teoreticky možné, ale jsou automaticky blokovány (vysvětlitelné př. maximy)

II.2 reklamní slogan japonských drah 「日本を休もう」

- reklamy založené na nepřímé komunikaci a volnosti významu v jazyce
- 休む poji se většinou z prací či povinností
- 日本 běžný život se skládá z povinností k něčemu i někomu
- odpočinout si od každodenní japonského rutiny
- záměrné na první pohled těžko srozumitelné (porušení maximu způsobu), aby adresáta zaujalo a případně měl radost z „rozklíčování“

- další variantu (nadstavbu Grice) maximů rozpracoval Geoffrey Leech - princip zdvořilosti, maximy taktu, velkorysosti, souladu, skromnosti, shody, vcítění se

??? Čím se zabývá pragmatika? Co je to princip kooperace a kdo je jeho autorem? Co se stane, když jsou porušeny maximy principu kooperace? Co je lokuce, ilokuce a perlokuce? Vysvětlete na příkladu, co je konverzační implikát.